

Občina Škofja Loka v luči reforme lokalne samouprave (1994–2008)¹

Geografska lega in položaj občine

Opredeľjujoča značilnost geografske lege občine Škofja Loka je v tem, da se nahaja na stiku, prehodu dveh naravno geografskih (mezo)regij: Škofjeloškega in Polhograjskega hribovja, ki predstavljata najbolj vzhodni del zahodnega predalpskega hribovja, in Kranjsko-Sorškega polja, kot dela Ljubljanske kotline, največje sklenjene ravnine v Sloveniji.² Po novejši naravnogeografski regionalizaciji se ozemlje celotne občine nahaja v alpskem svetu na prehodu Škofjeloškega in Polhograjskega hribovja v Savsko ravan na dnu Ljubljanske kotline.³

Mesto Škofja Loka leži na stiku Selške in Poljanske doline s Sorškim poljem. To ozemlje je bilo v vsej svoji zgodovini prometno izrazito prehodno območje. Prometne poti so vodile iz Furlanske nižine v osrednjo Slovenijo in naprej na Štajersko in Koroško. Tudi danes ohranja ugoden prometni položaj znotraj 10. evropskega prometno-razvojnega koridorja in je relativno blizu tako Ljubljani, kot pomembnemu prometnemu vozlišču na stiku 5. in 10. prometnega koridorja, kot osrednjemu letališču Brnik. Nedaleč stran od mesta poteka tudi železniška proga Ljubljana–Jesenice. Občina je razmeroma odmaknjena od avtocestnega sistema, kar se kaže kot ena od ključnih pomanjkljivosti za razvoj gospodarstva celotne škofjeloške subregije.⁴

Panorama Škofje Loke s Hribca. (foto: Jana Jocič)

- 1 Ker je bila redakcija 54. številke Loških razgledov (2007) končana šele septembra 2008, so v članku zajeti tudi nekateri podatki za leto 2008.
- 2 Gams, *Geografske značilnosti Slovenije*, str. 47.
- 3 Perko, *Pokrajine*, str. 124.
- 4 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 22.

Čez obravnavano območje potekajo povezave regionalnih cest, ki iz kranjske in medvoške (ljubljske) smeri vodijo skozi Škofjo Loko in po Selški dolini proti drugim občinskim središčem (Bohinj, Tolmin in Cerkno) ter po Poljanski dolini proti Polhovemu Gradcu, Logatcu, Idriji, Vrhniki in Cerknemu.⁵

Prav zato se prometna smer, ki osrednjo Slovenijo mimo Škofje Loke skozi Poljansko dolino povezuje s Primorsko, in katere sestavni del je tudi poljanska obvoznica, v državnih razvojnih dokumentih uvršča med prednostne projekte, ki zadevajo modernizacijo – izgradnjo, posodobitev in obnovo državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh. Gre za t. i. 4. razvojno os, ki poteka od Robiča na meji z Italijo in Jeprco, kjer se bo 4. razvojna os s predvideno navezovalno cesto Povodje–Stanežiče priključila na slovenski avtocestni sistem.⁶

Razvojne osi bodo prispevale h koncentraciji družbeno-gospodarskega razvoja na njihovih trasah, po drugi strani pa bodo izboljšale prometno varnost in pretočnost prometa. Ali, kot ugotavljajo snovalci Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih: *"Nekateri deli Slovenije so tudi zaradi slabše prometne povezanosti izgubili razvojne potencialne in v teh je prišlo do razvojnih težav.*

Umeščanje razvojnih osi v prostor pa ni le prometna politika države. Razvojne osi so razvojna vprašanja regij in krajev ob trasi razvojnih osi. Zato bodo v izvedbo teh projektov močno vpete regije in občine, kjer so projekti predvideni.

Posodobitev cestnih povezav in deloma tudi izgradnja novih je že predvidena v vrsti državnih izvedbenih programov.

Na trasah razvojnih osi je nujno izboljšanje zmogljivosti z odpravo ozkih grl na državni cestni mreži. Vzpostavitev prometne povezave bo usklajena z razvojnimi potrebami regij in mest ob trasi, posredno pa bo razvoj razvojnih osi omogočil izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva (razvoj podjetij, poslovnih con, logistične storitve, turizem in drugo). V razvoju projekta bo zato velika pozornost namenjena prav regionalnim vsebinam in prilagajanju infrastrukture potrebam in koristim. Ravno zaradi tega bodo postopki umeščanja tras v prostor širše načrtovani, da bo tako omogočeno vsebinsko in tudi infrastrukturno navezovanje projektov na razvojne osi.

Z navedenimi projekti razvojnih osi se zagotavlja javno dobro v obliki cestne infrastrukture, ki je eden od potrebnih (vendar ne tudi zadostnih) pogojev za doseganje ciljev celovitega in trajnostnega razvoja družbe. Projekti bodo prispevali k doseganju konkurenčnosti, skladnejšega regionalnega razvoja in bolj uravnoteženi prostorski politiki. Predvsem bodo z izvedbo teh projektov bolj izraženi regionalni razvojni potenciali, kar bo omogočilo tako razvoj gospodarstva in tudi kakovostno življenjsko okolje za ljudi v regijah".⁷

Že od samega nastanka fevdalne posesti loškega gospostva leta 973 je torej šlo za (naravno) geografsko utemeljeno in gravitacijsko zaokroženo regijo z upravnim in gospodarskim središčem v Škofji Loki, katero so določale tako skupne naravne (pokrajinsko-ekološke) značilnosti kot tudi dolga skupna zgodovina ter notranja družbeno-ekonomska povezanost in dinamika.

5 Mrljak, Območni razvojni program, str. 22.

6 Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih, str. 60–61.

7 Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih, str. 61.

Freisinško gospostvo je obstajalo kar 830 let, vse do sekularizacije leta 1803, ko ga je avstrijska država ukinila. S sekularizacijo je upadel tudi pomen Škofje Loke, vendar pa je škofjeloško območje, kot jasno izoblikovana funkcijska subregija in kot enotno upravno območje, ostalo vse do konca leta 1995, do reforme sistema lokalne samouprave. Takrat so na ozemlju velike komunalne občine nastale štiri nove občine:⁸

- Občina Škofja Loka (146 km², 22.333 prebivalcev)
- Občina Železniki (163,8 km², 6.884 prebivalcev)
- Občina Gorenja vas-Poljane (153,3 km², 7.111 prebivalcev)
- Občina Žiri (49,3 km², 4.919 prebivalcev).

Omenjene štiri občine tvorijo novito funkcijsko regijo oziroma zaokroženo celoto in sodijo v skupno Upravno enoto Škofja Loka.

O tesni povezanosti celotnega obravnavanega območja na področju gospodarstva pričajo tudi nekatere pomembne podporne inštitucije: Območna obrtno-podjetniška zbornica Škofja Loka (ustanovljena leta 1976), Razvojna agencija Sora d. o. o. (ustanovljena leta 1999), Zavod za pospeševanje turizma Blegoš (LTO Blegoš) (ustanovljen leta 2000).

Za območje občin Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Železniki in Žiri je bil leta 2002 sprejet Območni razvojni program 2002-2006 (ORP 2002-2006), ki ga je pripravila Razvojna agencija Sora (RAS). Program je takrat predstavljal osnovo za pripravo Regionalnega razvojnega programa Gorenjske (2002-2006).

Celotno škofjeloško območje se v obstoječi teritorialni razdelitvi na t. i. razvojno statistične regije uvršča v Gorenjsko razvojno statistično regijo, ki jo sestavlja 18 lokalnih skupnosti. Enako je tudi v izhodiščnem zakonskem predlogu teritorialnih območij prihodnjih pokrajin, kje bo Občina Škofja Loka del Gorenjske pokrajine.

Funkcijska struktura občinskega središča in nekateri izbrani socio-ekonomski kazalci

Površina sedanje Občine Škofja Loka znaša 146 km². Na dan 31. 12. 2006 je na tem območju živel 22.333 prebivalcev.⁹

Po letu 1991 je število prebivalcev v občini raslo. Dinamika rasti in naravni prirastek sta višja od gorenjskega in slovenskega povprečja. Starostna struktura prebivalstva v loški občini je v primerjavi z Gorenjsko in Slovenijo ugodna; statistični kazalci namreč kažejo dobro povprečno rast prebivalcev.¹⁰

Stabilne demografske trende posredno prikazuje tudi število vpisanih otrok v škofjeloške osnovne šole v šolskem letu 2008/2009. Vpisanih je 2.125 osnovnošolcev, od tega 233 prvošolcev.

V obeh škofjeloških vrtcih je bilo v novem šolskem letu - v mesecu septembru 2008 - skupaj vpisanih 786 otrok. Večina (745) je vpisanih v javni Vrtec Škofja Loka, 41 pa v zasebni vrtec Sončni žarek.

8 *Statistični letopis 2007*, Prebivalstvo po spolu, str. 4.

9 *Statistični letopis 2007*, Pregled občin, str. 1-4.

10 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 22.

Starostno strukturo najbolje kaže **indeks staranja prebivalstva**, ki je izračunan iz (razmerja) podatkov prebivalstva starega od 0–14 let in prebivalstva starega nad 64 let. Indeks presega vrednost 100, kadar je starega prebivalstva več kot mladega.¹¹ Indeks staranja prebivalstva v Občini Škofja Loka, izračunan za leto 2003, je pod gorenjskim (91.8) in slovenskim (100) povprečjem ter znaša 76.8. Ugodnejši indeks staranja na Gorenjskem izkazujejo samo še občine v suburbaniziranem obmestju Kranja: Cerklje (70.2), Naklo (71.5), Šenčur (73.8) in v občinah Gorenja vas-Poljane (68.2) in Železniki (68.4), ki izkazujejo nadpovprečno rodnost.¹²

Skupni prirastek prebivalstva občine je tako pozitiven in je hkrati rezultat rasti prebivalstva in selitvenega prirasta. Slednji je v občini prav tako pozitiven. Povečano zanimanje za doselitev je po ugotovitvah ORP 2002–2006 rezultat pestrosti naravnih danosti, drugih kakovosti okolja in nižjih cen stanovanj in hiš, kot so v večjih mestnih središčih v sosednjih regijah.¹³

Položaj občinskega središča Škofje Loke opredeljuje tudi bližina gorenjske prestolnice Kranja (10 km) in državne prestolnice Ljubljane (23 km), kar pomeni odliv oziroma dnevno migracijo v ti dve zaposlitveni središči.

Občina Škofja Loka se v tipologiji razvojnih območij občin v Republiki Sloveniji sicer uvršča v dinamični razvojni koridor, ki po ravninskem (kotlinskem) osredju Savske ravni poteka od Ljubljane praktično do Jesenic. Za to območje je značilna močna urbanizacija z metropolitaniškimi težnjami – in močno nadpovprečna razvitost.¹⁴

Mestni občini Kranj in Ljubljana sta po isti tipologiji območji z izrazito prevlado delovnih mest na aktivnega prebivalca in s pripadajočim obmestjem dejansko predstavljata največjo koncentracijo delovnih mest (v prevladujoče storitvenih dejavnostih), kar seveda sproža obsežne dnevne migracije zaposlenih iz sosednjih območij.¹⁵

Kranj kot nedvoumno (mezo)regionalno središče Gorenjske uvrščamo med povprečno opremljena središča 5. stopnje, medtem ko je prestolnica Ljubljana nasploh edino makroregionalno središčno naselje 7. stopnje v državi.

V hierarhiji središčnih (centralnih) naselij in njihovih vplivnih (gravitacijskih) območij uvrščamo mesto Škofjo Loko med pomembnejše subregionalne centre. Za razliko od Trziča, Radovljice in Bleda, ki prav tako sodijo v red središč 3. stopnje, izkazuje Škofja Loka nadpovprečno raven opremljenosti s centralnimi funkcijami.¹⁶

Pomembnejše centralne funkcije v občini Škofja Loka

Škofja Loka je subregionalno središče, ki premore nekatere upravne institucije ter družbene (javne) in storitvene dejavnosti širšega pomena. Mesto Škofja Loka je upravno središče območja, kjer se nahajajo: Upravna enota Škofja Loka, izpostava Davčnega urada Kranj, Zavod RS za zaposlovanje – Urad za delo Škofja Loka, izpostava Zavoda za zdravstveno

11 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 86.

12 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 86.

13 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 13.

14 Ravbar, *Regionalni razvoj slovenskih pokrajin*, str. 51.

15 Ravbar, *Regionalni razvoj slovenskih pokrajin*, str. 51.

16 Vrišer, *Središčna (centralna) naselja*, str. 308–309.

zavarovanje Slovenije, Geodetska uprava, Zgodovinski arhiv Ljubljana - Enota v Škofji Loki, Okrajno sodišče Škofja Loka, notariat.

Omeniti velja, da se je leta 2002 v prenovljene prostore nekdanje vojašnice preselilo Okrajno sodišče, leta 2003 enota Zgodovinskega arhiva Ljubljana, septembra leta 2006 pa še Center za socialno delo Škofja Loka.

Na področju družbenih dejavnosti ter vzgoje in izobraževanja delujejo v škofjeloški občini javni Vrtec Škofja Loka, zasebni vrtec Sončni žarek, štiri osnovne šole (OŠ Škofja Loka - Mesto, OŠ Cvetko Golar, OŠ Ivan Grohar in OŠ Jela Janežiča) in glasbena šola. V mestu delujejo tri srednje šole: Gimnazija Škofja Loka, Srednja lesarska šola Škofja Loka in Šola za strojništvo, v sklopu katere deluje tudi Višja šola za strojništvo. Trenutno je v teku povezovanje obeh škofjeloških strokovnih šol (lesarske in strojne) v nov šolski center. Ustanovitveni akti so že podpisani, center pa naj bi začel delovati v prihodnjem šolskem letu. V občini deluje tudi Ljudska univerza Škofja Loka z osnovno šolo za odrasle in različnimi visokošolskimi programi.

Na področju javne (socialne) infrastrukture delujejo v Škofji Loki dijaški dom, zdravstveni dom, tri lekarne in dom starejših občanov. V kraju ima sedež Center za socialno delo, ki pokriva območje celotne škofjeloške upravne enote.

V občini se tudi sicer uspešno razvija in dopolnjuje sistem socialno-varstvenih služb in storitev, ki omogočajo boljšo socialno zaščito in vključenost posameznikov s posebnimi potrebami v vseh starostnih obdobjih. Zanje so zagotovljene različne oblike oskrbe in varstva. Za predšolske otroke s posebnimi potrebami je poskrbljeno v posebnem oddelku Vrta Škofja Loka, za šoloobvezne pa na OŠ Jela Janežiča, ki jo obiskujejo učenci iz vseh štirih občin na Loškem. Vsem osebam, ki ne uspejo nadaljevati šolanja, je namenjen Varstveno delovni center, ki deluje kot enota VDC Kranj in vključuje lažje in srednje prizadete osebe iz vseh štirih občin. V gradnji je tudi bivalna skupnost, ki bo namenjena varovancem, ki nimajo več staršev ali jim le-ti ne morejo več nuditi ustreznega (celodnevnega) varstva in oskrbe.

Zunanjščina nove športne dvorane pri OŠ Cvetka Golarja na Trati. (foto: Jana Jocič)

Osebe, ki lahko opravljajo delo, imajo možnost, da se vključijo v invalidsko podjetje Želva.

Poleg tega na območju občine delujeta še dve instituciji posebnega pomena, in sicer: Varna hiša za ženske in otroke, ki so žrtve nasilja, in terapevtska skupnost "Projekt Človek", ki deluje v Sopotnici.

Škofja Loka ima splošno izobraževalno knjižnico Ivana Tavčarja z izposojevališči na Trati in v Retečah, gledališko dvorano Loškega odra in kinodvorano Kina Sore. H kulturni infrastrukturi v občini spadajo tudi tri kulturne dvorane: pri Sv. Duhu, v Retečah in na Bukovici.

Na območju občine se nahaja več pomembnejših objektov športno-rekreacijske infrastrukture - spodnji del smučišča Stari vrh in športna dvorana Poden, tik pred izgradnjo pa sta še nova športna dvorana na Trati in sodobna telovadnica pri OŠ Jela Janežiča v Podlubniku.¹⁷

V mestu sta dve pošti, v centru in Frankovem naselju, policijska postaja, več poslovnih enot bank oziroma njenih ekspozitur ter zavarovalnic.

Iz naštetega izhaja, da je Škofja Loka nadpovprečno opremljeno središče 3. stopnje.¹⁸

Iz Občine Škofja Loka se na delo v druge občine dnevno vozi okoli 40 % delovno aktivnega prebivalstva.¹⁹ Dokaj močne dnevne migracije so v največji meri posledica ponudbe boljših (bolje plačanih) in bolj raznovrstnih služb v sosednjih upravnih in zaposlitvenih centrih; še posebej v Kranju, Ljubljani in njunem "terciariziranem" obmestju.

Mestno naselje Škofja Loka se po svoji družbenogospodarski in funkcijski klasifikaciji uvršča med majhna industrijska središča z zmerno usmeritvijo v industrijo, po svoji družbeno-gospodarski usmerjenosti (glede na zaposlitveno sestavo) pa kaže zmerno sekundarno usmeritev, kar pomeni, da je v njej industrija nadpovprečno razvita dejavnost.²⁰

Kot pravilno ugotavljajo že pripravljavci Območnega razvojnega programa, so dnevne migracije delovno aktivnega prebivalstva predvsem posledica pestre ponudbe kakovostnih delovnih mest v sosesčini (proizvodnja, razvite storitvene dejavnosti, razvejan javni sektor oziroma osredotočenost javnih služb). Navajajo, da zaradi hitrega razvoja, pestre gospodarske strukture, centralne lege in relativno dobre dostopnosti raste dnevni pretok delovne sile iz škofjeloškega območja v Kranj in Ljubljano.²¹

Plače in dohodnine

Povprečne plače na zaposlenega v Občini Škofja Loka ne dosegajo niti gorenjskega niti slovenskega povprečja.²² Avtorji v strateškem delu območnega razvojnega programa navaajajo, da so na območju Ljubljane in Kranja plače višje kot na območju UE Škofja Loka in opozarjajo, da kolikor ne bomo uspeli ustrezno prestrukturirati gospodarstva, lahko poleg sedanjega odliva kadrov pričakujemo še dodaten odliv intelektualnega kapitala.²³

Povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega v Občini Škofja Loka so v opazovanem

17 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 33-34.

18 Vrišer, *Središčna (centralna) naselja*, str. 308-309.

19 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 31.

20 Vrišer, *Funkcije mest*, str. 306-307.

21 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 13.

22 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 14.

23 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 14.

letu 2003 opazno odstopale od slovenskega (indeks 100) in gorenjskega povprečja (indeks 95.7). Indeks povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega, ki ga beleži Občina Škofja Loka, je 88.8. Nižje indekse bruto plač v gorenjski regiji so imele samo še občine Bohinj (73.4), Tržič (78.4), Preddvor (82.5), Žiri (82.8), Radovljica (86.6) in Železniki (87.2).

Najvišji indeks bruto plač na Gorenjskem so imeli v občinah Kranj (103.1), Jezersko (104.6) in Cerklje na Gorenjskem (141.7). Slednji je bil v letu 2003 tudi najvišji izmerjeni indeks nasploh, kar pomeni, da so zaposleni v podjetjih s sedežem v Občini Cerklje na Gorenjskem statistično prejeli najvišjo bruto plačo v vsej Sloveniji. Za primerjavo naj navedemo, da znaša indeks povprečne bruto plače na zaposlenega za Osrednjo Slovenijo 116.3, za Ljubljano pa 123.6.²⁴

Zelo indikativen je tudi kazalec, ki prikazuje **bruto osnovo za dohodnino na prebivalca**. Osnova za dohodnino na prebivalca je osnovni kazalnik, ki prikazuje ekonomsko moč prebivalstva določene obravnavane teritorialne enote (občine, regije). Ta kazalnik zajema vse obdavčljive dohodke prebivalstva, brez olajšav, ki jih davčni zavezanci lahko uveljavljajo. Osnova za dohodnino temelji pretežno na osebnih prejemkih, med katerimi imajo največji delež ravno plače.²⁵

Osnovo za dohodnino se prikazuje za tisto teritorialno enoto, kjer ima prebivalec ali davčni zavezanec stalno prebivališče (domicil).

Na teritorialni ravni občin je edini kazalnik, ki nam posredno, vendar zelo približno, poda tudi informacijo o kupni moči prebivalstva.²⁶

Če je indeks povprečne bruto osnove za dohodnino na prebivalca na Gorenjskem v izbranem letu 2002 znašal 101.8 povprečne slovenske ravni, je omenjeni indeks v Občini Škofja Loka v istem letu znašal 108.4, kar pomeni tretjo najvišjo doseženo vrednost v regiji. Višjo bruto osnovo za dohodnino na prebivalca sta v opazovanem letu 2002 na Gorenjskem imeli le Mestna občina Kranj (109.7) in Občina Žirovnica (115.3).

V osrednjeslovenski statistični regiji je povprečni indeks bruto osnove za dohodnino znašal 122.3, Mestna občina Ljubljana pa je imela indeks 135.7, Občina Trzin pa kar 160.2, kar je bila najvišja vrednost indeksa v Sloveniji.

Obravnavani kazalec bruto osnove za dohodnino potrjuje naše predhodne navedbe, da precejšnje število občanov Škofje Loka odhaja na delo v bližnja zaposlitvena središča predvsem zaradi izrazite koncentracije boljših delovnih mest (s prevlado na področju storitvenih dejavnosti). Ali, kot ugotavlja Janja Pečar, avtorica delovnih zvezkov z regionalno tematiko Urada RS za makroekonomske analize in razvoj: *"Primerjava odstopanja od slovenskega povprečja v plačah na zaposlenega in v osnovi za dohodnino na davčnega zavezanca tudi pokaže, da je ob plačah prisotnih več drugih dohodninskih virov. Seveda pa so razlike tudi zaradi različnih metodoloških osnov pri teh dveh kazalnikih. Osnova za dohodnino je namreč vezana na stalno prebivališče davčnega zavezanca, plača na zaposlenega pa na sedež podjetja, v katerem zaposleni dela".*²⁷

24 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 134.

25 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 71.

26 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 71.

27 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 72.

Registrirana brezposelnost

Občina Škofja Loka sicer tradicionalno beleži nizko stopnjo brezposelnosti, ki je daleč pod slovenskim in regijskim povprečjem.²⁸ Če je stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji v letu 2003 znašala 11.2 % (indeks 100), je bila povprečna stopnja brezposelnosti v gorenjski statistični regiji precej nižja 8.3 % (indeks 74.3). V Občini Škofja Loka smo takrat zabeležili 5.7% brezposelnost (indeks 51.4) kar je ena najnižjih stopenj v regiji. Nižjo brezposelnost so zabeležili samo v sosednjih občinah, ki sodijo v okvir UE Škofja Loka: Železniki (3.8 %), Žiri (3.6 %) in Gorenja vas-Poljane (3.5 %) ter gospodarsko zelo propulzivni Občini Cerklje na Gorenjskem (5.4 %).

Samo za primerjavo povejmo, da so najvišjo stopnjo registrirane brezposelnosti na Gorenjskem v letu 2003 – pa tudi v daljšem časovnem obdobju – beležile občine Tržič 10.9 % (indeks 97.7) in Jesenice 13.9% (indeks 127.7).²⁹

Poslovanje škofjeloških gospodarskih družb

Kot rečeno, se mestno naselje Škofja Loka po svoji družbenogospodarski in funkcijski klasifikaciji sicer uvršča med **majhna industrijska središča z zmerno usmeritvijo v industrijo**,³⁰ kar pa ne zmanjšuje njene gospodarske vloge in pomena v regiji.

V Občini Škofja Loka je imelo po podatkih Območne gospodarske zbornice v letu 2005 sedež 449 gospodarskih družb, ki skupaj zaposlujejo 6.170 zaposlenih. Po teh dveh kazalnikih se občina uvršča na drugo mesto v gorenjski regiji, kjer skupaj deluje 3.665 družb, s 43.467 zaposlenimi.

Škofjo Loko po obeh kazalnikih presega samo Mestna občina Kranj, in sicer s 1.228 gospodarskimi družbami in 15.874 zaposlenimi delavci. Vsa ostala regijska središča za njo zaostajajo po obeh opazovanih parametrih. V Občini Radovljica je leta 2005 delovalo 405 družb, z 3.464 zaposlenimi, na Jesenicah je bilo v 249 registriranih gospodarskih družbah 3.529 zaposlenih, v Naklem pa je bilo v zgoj 109 gospodarskih družbah 2.984 zaposlenih.

Skupno 2.561 gorenjskih gospodarskih družb je poslovno leto 2005 zaključilo z 49.879 milijonov tolarjev čistega dobička, kar je predstavljalo 8.1 % delež ustvarjenega dobička v celotni Sloveniji. Celotni obseg ustvarjenega čistega dobička je za 7.9 % večji od ustvarjenega v letu 2004.³¹

Po zbranih podatkih Območne gospodarske zbornice za Gorenjsko je v letu 2005 2.561 gorenjskih gospodarskih družb s 36.068 zaposlenimi ustvarilo 49.879 milijonov tolarjev čistega dobička. K temu je največ prispevalo 859 gospodarskih družb z 11.866 zaposlenimi z območja Mestne občine Kranj (19.514.270 SIT). Sledi jim 178 jeseniških gospodarskih družb s 3.212 zaposlenimi in 7.045.818 SIT čistega dobička, 311 škofjeloških družb s 5.123 zaposlenimi in 6.285.465 SIT čistega dobička in 284 radovljiških gospodarskih družb s 3.072 zaposlenimi in 3.634.465 SIT čistega dobička.³²

28 Mrljak, *Območni razvojni program*, str. 31.

29 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 90.

30 Vrišer, *Funkcije mest*, str. 306–307.

31 Švarc, *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije*, str. 6.

32 Švarc, *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije*, str. 6.

Industrijska cona na Trati. (foto: Jana Jocič)

Rastoči poslovni objekti v obrtni coni na Trati.

Navedene štiri najmočnejše občine so po obsegu čistega dobička v letu 2005 ustvarile kar 73 % vsega čistega dobička regije.³³

Med deseterico najuspešnejših gospodarskih družb po dobičku na Gorenjskem sta se v letu 2005 uvrstili tudi dve podjetji s sedežem v škofjeloški občini: TCG Unitech Lth-ol d. o. o. Škofja Loka na 7. in Termo d. d. Škofja Loka na 9. mesto. Družba TCG Unitech Lth-ol se je po istih virih (iz leta 2005) nahajala tudi na 6. mestu med desetimi največjimi podjetji po prihodku na Gorenjskem in na 5. mestu po številu zaposlenih na Gorenjskem. Omenjena gospodarska družba se je v tem letu nahajala tudi na 5. mestu največjih družb po dodani vrednosti na Gorenjskem. Na 9. mestu ji je po istem kazalcu sledilo podjetje Termo d. d. Škofja Loka.³⁴

Po kazalcu **dodane vrednosti po občinah v letu 2005** beležimo najvišjo ustvarjeno dodano vrednost v Mestni občini Kranj (110.880.622 SIT), v Občini Škofja Loka (38.331.596 SIT) in Občini Jesenice (26.738.377 SIT).³⁵

Ko to absolutno vrednost pretvorimo v statistični kazalec, ki nam omogoča ustrezno primerjavo, ugotovimo, da je bila leta 2002 dodana vrednost na zaposlenega v Občini Škofja Loka 4.928.000 SIT, kar je bilo nižje od gorenjskega (5.376.000 SIT) in slovenskega povprečja (5.588.000 SIT). Ta podatek ni najbolj spodbuden, saj so višjo dodano vrednost na zaposlenega leta 2002 beležili še v naslednjih gorenjskih občinah: Cerklje na Gorenjskem (7.530.000 SIT), Jezersko (6.670.000 SIT), Kranj (6.327.000 SIT), Šenčur (6.027.000 SIT), Železniki (5.635.000 SIT), Gorenja vas-Poljane (5.541.000 SIT) in Jesenice (5.217.000 SIT).³⁶

V teh statističnih pokazateljih se seveda skriva dobršen del odgovorov na vprašanje, zakaj so v škofjeloški občini plače zaposlenih relativno nizke. Ustvarjena dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca namreč kaže ekonomsko moč gospodarstva določene teritorialne enote (občine, regije).³⁷ Za primerjavo povejmo še, da je bila povprečna dodana vrednost na zaposlenega v absolutno najbolj razviti osrednjeslovenski regiji 6.631.000 SIT, v

33 Švarc, *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije*, str. 7.

34 Švarc, *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije*, str. 4–6.

35 Švarc, *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije*, str. 6–7.

36 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 107.

37 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 63.

gospodarskem centru države – Mestni občini Ljubljana – pa 7.075.000 SIT).³⁸

Drug indikativni kazalec podjetniške klime v gorenjski razvojni regiji je število majhnih samostojnih podjetnikov. Na Gorenjskem smo leta 2005 našeli 5.604 podjetnikov. Tudi tokrat je po številu teh podjetnikov in številu zaposlenih vodilna Mestna občina Kranj (1.338 podjetnikov, 1.172 zaposlenih), sledijo ji občine Škofja Loka (644 podjetnikov, 544 zaposlenih), Radovljica (604 podjetnikov, 514 zaposlenih) in Bled (461 podjetnikov, 350 zaposlenih).³⁹

Skupaj so tako leta 2005 gorenjski podjetniki ustvarili 99.003 milijonov SIT prihodkov, od tega so podjetniki iz kranjske občine ustvarili 22.883 milijonov SIT prihodkov. Sledijo jim škofjeloški podjetniki z 12.194 milijonov SIT, radovljiški z 9.538 milijonov, šenčurski z 8.317 milijonov in cerkljanski s 7.699 milijonov SIT prihodkov.⁴⁰

Tudi ta ekonomski kazalec priča, da ima Škofja Loka dolgo tradicijo obrti in podjetništva, da pa jo dohitevajo nekatere občine v suburbaniziranem obmestju Kranja, ki so odlično izkoristile svoje lokacijske prednosti – predvsem svoj prometni položaj v bližini prometnih koridorjev in vozlišč (avtocestnega sistema in letališča) ter med prvimi vzpostavile sodobne obrtno podjetniške in industrijske cone (npr. Šenčur, Cerklje).

Na Občini Škofja Loka se dobro zavedajo, da je urejena gospodarska in prometno-komunalna infrastruktura nujen predpogoj za uspešen gospodarski razvoj. Septembra 2007 je Občina Škofja Loka zaključila izgradnjo komunalno-energetske infrastrukture v novi obrtni coni na Trati. Obrtna cona, s skupno površino 3,8 ha, je namenjena gradnji obrtno-proizvodnih objektov, v njej pa bo predvidoma našlo svoj prostor 9 obrtno-proizvodnih objektov. Cona je opremljena z vso potrebno komunalno-energetsko infrastrukturo, skupna vrednost njene izgradnje pa znaša 972.000 EUR.

Poleti 2008 se je začela tudi izgradnja prve faze komunalno-energetske infrastrukture za potrebe nove industrijske cone (IC) na Trati. Površina IC znaša 20,4 ha stavbnih zemljišč, namenjenih za proizvodne dejavnosti. Sodobna industrijska infrastruktura vključuje izgradnjo cestnega omrežja z novim mostom čez Traški graben, podvozom pod železniško progo in križiščem na Ljubljanski cesti, kanalizacijsko omrežje, vodovod ter ustrezno električno in plinovodno omrežje. Predvideni stroški infrastrukture znašajo 6,4 milijonov EUR, gradbena dela pa bodo predvidoma končana v letu 2009. V njej bo mogoče zgraditi 10 proizvodnih objektov, z okoli 500 delovnimi mesti. V IC Trata bo leta 2010 zgrajen tudi nov tehnološki park za razvoj materialov.

Za skladen in trajnosten družbeno-gospodarski razvoj celotne škofjeloške regije je izjemnega pomena izgradnja poljanske obvoznice, ki bo preusmerila tranzitni promet iz središča mesta in bo obenem služila kot napajalna cesta za mestna območja, mimo katerih bo potekala.

Po dolgotrajnih strokovnih preverjanjih je bila kot najbolj optimalna izbrana t. i. modra varianta, za katero je Občina Škofja Loka, ob sodelovanju Ministrstva za promet RS, v skladu z veljavno zakonodajo sprejela prostorski izvedbeni akt – lokacijski načrt umestitve trase obvoznice in ustrezno spremenila občinske planske akte. Lokacijski načrt je bil sprejet na 23. seji občinskega sveta, dne 18. 4. 2002 in objavljen v Uradnem listu RS, št. 48/2002.

38 Pečar, *Izbrani socio-ekonomski kazalniki*, str. 106.

39 Švarc, *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije*, str. 13.

40 Švarc, *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije*, str. 13.

Sprejet lokacijski načrt je predstavljal osnovo, da se je lahko pristopilo k izdelavi projektna dokumentacije. Sočasno je bil izveden še natečaj za pridobitev najsprejemljivejše konstrukcijske rešitve arhitektonskega in krajinskega oblikovanja objektov in prostora med križiščem na Suhi in vstopom v predor. Sledili so postopki odkupov objektov, ki so bili predvideni za rušenje oziroma spremembo namembnosti, nato so sledili odkupi zemljišč. Z večino lastnikov je bil dosežen dogovor v zvezi z odkupom zemljišč, v primerih, kjer do dogovora ni prišlo, je bilo v skladu z veljavno zakonodajo potrebno vložiti zahtevke za razlastitev.

Jeseni 2006 je bil med Ministrstvom za promet RS in Občino Škofja Loka podpisan sporazum o sofinanciranju izgradnje poljanske obvoznice, ki sta ga podpisala takratni minister za promet mag. Janez Božič in župan Občine Škofja Loka Igor Draksler. Vrednost celotne investicije je bila ocenjena na 8,65 milijarde tolarjev, pri čemer bo Ministrstvo za promet RS, Direkcija RS za ceste, prispevalo 7,1 milijarde, Občina Škofja Loka pa 1,55 milijarde tolarjev.

V avgustu 2008 je bil podpisan še dodatek k sporazumu o sofinanciranju poljanske obvoznice med Republiko Slovenijo, Ministrstvom za promet, in Občino Škofja Loka. Dodatek je bilo treba podpisati zato, ker je poljanska obvoznica kot novogradnja vključena v Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 in je v okviru prednostne usmeritve programa Cestna infrastruktura - ESSR predvidena za sofinanciranje iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Evropska unija bo iz tega naslova prispevala 78,5 % vrednosti gradbenih del, t.j. 27.086.898,73 EUR, Direkcija RS za ceste 10.196.454,26 EUR in Občina Škofja Loka 1.971.908,28 EUR. S tem se bo občutno zmanjšal delež sofinanciranja Občine Škofja Loka.

Zgoraj navedeni podatki kažejo, za kako investicijsko zahteven projekt pravzaprav gre. Seveda pa je ta infrastrukturni objekt regionalnega pomena zahteven tudi v gradbeno-tehničnem smislu. Dolžina trase je 3,932 km in poteka od Frankovega naselja pred Škofjo Loko do Zminca v Poljanski dolini. Poljanska obvoznica bo odsek regionalne ceste R1-210, ki vodi od Jeprce skozi Cerkno do glavne ceste G2-102 Logatec-Idrija-Tolmin.

Trasa prične s križiščem (odcepom) na Ljubljanski cesti pri Frankovem naselju, kjer se usmeri čez polje proti jugozahodu, poteka skozi vas Suho, pri čistilni napravi prestopi potok Sušico in nato še reko Soro, nato pa se pod cesto Škofja Loka-Medvode zaje v pobočje vzpetine Sten. Iz predora izstopi v vasi Puštal pod cesto, ki vodi v Hrastniško grapo. Nato prestopi potok Hrastnico, nadaljuje na desnem bregu Sore pod naseljem Na Dobravi in po severnih obronkih vzpetine Dešna proti Bodovljam, kjer ponovno prestopi Soro in se pred vasjo Zminec priključi v traso obstoječe ceste v Poljansko dolino.

Na trasi bo urejenih 6 križišč z obstoječimi cestami: z Ljubljansko cesto, s Suško cesto, s cesto Puštal-Medvode, s cesto Puštal-Hrastniška grapa (Na Dobravi), s cesto v Bodovlje, s cesto Zminec-Podpulfrca. Na obvoznici bodo urejeni tudi spremljajoči objekti: (podvozi, podhodi, prepusti, mostovi, oporni zid s stopniščem v križišču in predor pod Stenom v dolžini 660 m).

V okviru pripravljanih del je bila julija 2007 zaključena rekonstrukcija Ljubljanske ceste ter izgradnja križišča 1, v katerem se obvoznica priključuje na Ljubljansko cesto. Junija 2008 je bilo zaključeno še krožišče v Zmincu, v katerem se bo obvoznica priključila na obstoječo regionalno cesto v Poljansko dolino. Zaradi uspele pritožbe trenutno oba investitorja znova pridobivata gradbeno dovoljenje.

Na področju družbene in kulturne infrastrukture je najpomembnejši projekt zagotovo izgradnja nove škofjeloške knjižnice, ki bo predstavljala osrednje kulturno-informacijsko središče celotne škofjeloške regije. Ministrstvo za kulturo RS je spomladi 2006 preneslo na Knjižnico Ivana Tavčarja lastništvo prostorov v nekdanji vojašnici, ki so predvideni za novo knjižnico. S tem dejanjem se je uspešno zaključil postopek, ki je tekkel od leta 2001 in ga je pospešil še obisk ministra za kulturo RS dr. Vaska Simonitija, ki je oktobra 2005 obiskal škofjeloško knjižnico in kompleks nekdanje vojašnice. S sprejetjem novega zakona o javno-zasebnem partnerstvu se odpira realna možnost, da se na ta način izvede ta razmeroma visoka investicija.

Projekti za novo knjižnico so bili sicer izdelani že pred leti, vendar zaradi neurejenih lastniških razmerij ni prišlo do začetka izgradnje. Ker so se v teh letih deloma spremenili standardi za knjižničarsko dejavnost, bo verjetno treba izvesti revizijo projektov.

V letu 2008 je tako Ekonomski inštitut iz Maribora na novo izdelal osnovni dokument za investicijo, ki je predvidel različne možne variante financiranja investicije. Po omenjenem dokumentu naj bi bil pričetek izgradnje knjižnice v letu 2009, večina del pa izvedenih v letu 2010. Skupni strošek investicije, vključno z vso opremo, je predviden v višini 5,2 milijona EUR.

Na področju športne infrastrukture je gotovo najbolj težko pričakovana izgradnja nove športne dvorane na Trati, ki se je začela spomladi 2007. Sodobna športna dvorana s tripolno zasnovo (dimenzije 45,7 x 27,7 m) bo predstavljala izjemno pridobitev za športno udeleženje občanov, obenem pa bo omogočala tudi različne društvene in družabne prireditve, saj bo na tribunah lahko sprejela okrog 500 gledalcev.

Vsi zgoraj navedeni projekti težijo k vzpostavljanju in širitvi omrežja javne infrastrukture in bodo prispevali k bolj celovitemu, skladnemu in trajnostnemu razvoju občinskega središča ter posledično k ohranjenosti njegovega gravitacijskega zaledja. Celotna funkcijsko povezana lokalna skupnost bo delovala kot družbeno-gospodarsko dinamična in konkurenčna (sub)regija.

Indeks razvojne ogroženosti in razvojni projekti občine

Zelo pomenljivo je, da je v tem letu Vlada Republike Slovenije izdala Sklep o določitvi stopnje razvitosti občin za leto 2008. Ta sklep določa stopnjo razvitosti posameznih občin na podlagi indeksa razvojne ogroženosti posameznih občin za leto 2008.

Občina Škofja Loka se na podlagi omenjenega "sintetičnega" indeksa razvojne ogroženosti občin (IROo) uvršča med 10 najbolj razvitih občin v Republiki Sloveniji. IROo se izračuna na podlagi treh različnih skupin izbranih statističnih kazalnikov, in sicer: kazalnikov razvitosti občine (dodana vrednost na zaposlenega, dohodnina na prebivalca, delovna mesta na delovno aktivno prebivalstvo (indeks dnevne migracije)), kazalnikov ogroženosti občine (indeks staranja prebivalstva, stopnja registrirane brezposelnosti, stopnja registrirane zaposlenosti) in kazalnikov razvojnih možnosti občine (delež Nature 2000, delež prebivalstva priključenega na javno kanalizacijo, poseljenost, delež enot kulturne dediščine in kulturnih spomenikov).

Občina Škofja Loka se z vrednostjo IROo 65,9 uvršča na zelo visoko 6. mesto v državi. Boljši indeks imajo samo občine Ljubljana (37,7), Trzin (45), Novo mesto (57,4), Šempeter-

Vrtojba (58,4) in Domžale (64,7), kar pomeni da je po tem kazalniku prehitela Mestno občino Kranj (68,9), ki se nahaja na 9. mestu.⁴¹

IROo ima tudi povsem konkretne razvojne učinke, saj prav na podlagi tega agregatnega indeksa pristojna ministrstva določijo obseg sofinanciranja posameznih razvojnih investicij, ki se sofinancirajo iz državnega proračuna in evropskih razvojnih skladov.

Občina Škofja Loka se dobro zaveda, da mora ustrezno prestrukturirati svoje gospodarstvo, če želi, da bo le-to (p)ostalo dovolj konkurenčno. Tudi zato je, skupaj z drugimi gorenjskimi občinami, sprejela nov Regionalni razvojni program Gorenjske 2007-2013, temeljni razvojni dokument gorenjske razvojne regije za novo proračunsko obdobje.

Občina Škofja Loka je tako lahko že v letu 2007 uspešno kandidirala na javnih razpisih Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR), kar ji zagotavlja sofinanciranje izbranih razvojnih projektov prek Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Do sedaj je občina uspela s tremi svojimi projekti, in sicer s projektom komunalnega urejanja Industrijske cone Trate (I. faza), pri kateri je bilo od skupne vrednosti projekta 2.357.476 EUR s strani Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) pridobljenih 1.241.133 EUR.

Pri projektu kanalizacije v Dorfarjih, Formah in pri Sv. Duhu je znašal od celotne vrednosti 740.270 EUR sofinancerski delež razvojnega sklada 448.227 EUR, pri obnovi Sokolskega doma v Škofji Loki (II. faza) pa je od skupne vrednosti projekta 1.489.964 EUR 981.903 EUR.

Ker je bila poljanska obvoznica, kot novogradnja, vključena v Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013 in je v okviru prednostne usmeritve programa Cestna infrastruktura - ESSR predvidena za sofinanciranje iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, bo Evropska unija zanjo iz tega naslova prispevala 78,5 % vrednosti gradbenih del, t.j. 27.086.898,73 EUR, Direkcija RS za ceste 10.196.454,26 EUR in Občina Škofja Loka 1.971.908,28 EUR.

Občina Škofja Loka je vključena tudi v tri skupne regijske projekte, s katerimi so gorenjske občine uspele na razpisu za regionalna razvojna sredstva, in sicer: s projekti Sonaravni razvoj turizma na Gorenjskem, v katerega je vključenih vseh 18 gorenjskih občin, Zbirni kataster GIS Gorenjske (1. faza), ki vključuje 9 gorenjskih občin in izgradnjo I. etape gorenjske turistično-panoramske ceste, v kateri sodelujejo vse štiri občine na Loškem. Celoten projekt panoramske ceste (I. etapa) je ocenjen na 3.150.450 EUR, od tega znaša skupni sofinancerski delež 1.800.000 EUR. Projekt zbirni kataster GIS Gorenjske je ocenjen na 137.272 EUR in zanj vsa sredstva prispeva ESRR.

Skupna vrednost projekta Sonaravni razvoj turizma na Gorenjskem znaša 386.541 EUR, skupni sofinancerski delež pa znaša 273.800 EUR.

Za prihodnje razpise Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko so v pripravi tudi projekti ureditve parkirišča Nunski vrt, projekt urejanja komunalne infrastrukture v Vincarjih in tlakovanje Cankarjevega trga.

Občina Škofja Loka je za občinske in regionalne razvojne projekte v letih 2007-2013 tako pridobila skupno kvoto razvojnih sredstev v višini 4.762.040 EUR, k temu pa je treba prišteti še 27.086.898 EUR, ki jih bo Evropski sklad za regionalni razvoj prispeval za izgradnjo poljanske obvoznice.

41 *Sklep o določitvi stopnje razvitosti občin*, str. 1-7.

Prenovljena Hudičeva brv v Puštalu(foto: Jana Jocif)

V teku je tudi projekt gradnje gospodarsko-tehnološkega središča Gorenjske, ki izhaja iz povsem konkretnih pobud gospodarstva in šolstva posameznega lokalnega okolja, s ciljem pospešenega gospodarskega razvoja regije. V okviru tega programa v Škofji Loki na lokaciji nove industrijske cone na Trati pripravljamo projekt vzpostavitve sodobnega tehnološkega parka (TP) za razvoj in predelavo materialov, s posebnim poudarkom na kovinski in lesni industriji.

Tehnološki park bomo začeli graditi leta 2010, zgrajen pa bo predvidoma do leta 2012. Tehnološki park bo zagotavljal optimalne pogoje za kar najhitrejši tehnološki razvoj podjetij ter ugodnejše pogoje za ustanavljanje in delovanje novih visoko tehnoloških podjetij. Celotna investicija bo obsegala izgradnjo objekta TP z več kot 6.000 m² uporabnih površin, kot so pisarne, laboratoriji, predavalnice, konferenčne sobe. Cilj projekta je vzpostaviti boljšo povezanost in hitrejši pretok informacij in

znanj med gospodarstvom in akademsko-raziskovalno sfero, kar bo imelo za posledico razvoj novih hi-tech izdelkov z visoko dodano vrednostjo. K uresničitvi 10 milijonov EUR vredne investicije bodo svoj delež prispevali Občina Škofja Loka, EU iz sredstev strukturnih skladov, večinski delež pa bodo prispevali zainteresirani zasebni investitorji.⁴²

Sočasno z omenjenim se izvaja tudi projekt ureditve porečja Sore, v okviru katerega se celovito ureja komunalna infrastruktura na območju vseh štirih občin na Loškem. Projekt je sicer razdeljen na dva dela, na preskrbo s pitno vodo ter gradnjo in obnovo kanalizacijskega sistema in čistilnih naprav (ČN). Cilj projekta je ureditev zanesljive oskrbe gospodinjestev s kakovostno pitno vodo ter zaščita celotnega porečja z ustreznim zbiranjem in čiščenjem odpadnih voda.

Z izgradnjo in rekonstrukcijo vodovodnega sistema, v skupni dolžini 76.638 m, bo 6.750 prebivalcev deležno boljše in varnejše oskrbe s pitno vodo. Izgradnja novega kanalizacijskega sistema, v skupni dolžini 25.800 m, ter posodobitev in razširitev ČN bo omogočala priključitev na kanalizacijski sistem in ČN nadaljnjim 9.760 prebivalcem celotne regije.

Več kot 70 milijonov EUR vreden projekt se bo sofinanciral iz sredstev evropskega kohezijskega sklada, državnega in občinskega proračuna ter okoljskih dajatev. V občini bo tako na področju vodooskrbe v letih 2009–2013 zgrajenih in obnovljenih 49.118 m vodovodov, zgrajeni bosta 2 novi črpališči in 3 vodohrani.

42 Tehnološki park Škofja Loka, str. 1.

Na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda bo zgrajeno 14.777 m novega kanalizacijskega sistema, 7 črpališč, nova ČN Reteče in posodobljena in razširjena CČN Škofja Loka, 3 zadrževalni in 3 razbremenilni bazeni in 6 razbremenilnikov vode.⁴³

Tako kot celovito urejena komunalna infrastruktura predstavlja nujni, a ne zadostni predpogoj (okoljsko komponento) trajnostnega razvoja, sodobni tehnološki park sredi nove industrijske cone predstavlja potrebno tehnološko platformo za nov tehnološki preboj in nujno prestrukturiranje (lokalnega) gospodarstva v soočenju z globalno konkurenco.

Škofjeloški tehnološki park se kot del širšega regijskega projekta izgradnje večjedrnega gospodarskega središča Gorenjske z mrežnimi podpornimi institucijami (lociranimi v Kranju, na Jesenicah, v Trziču, Škofji Loki ter na Brniku in Golniku) uvršča med projekte prve razvojne prioritete Strategije razvoja Slovenije – Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast.⁴⁴

Občina Škofja Loka kot samoupravna lokalna skupnost

Izvedene demokratične spremembe in osamosvojitve Slovenije so povzročile korenite spremembe tudi na področju državne ureditve. V tem sklopu zavzema pomembno mesto tudi reforma sistema lokalne samouprave. Nova država je v skladu z modernizacijskimi in reformskimi procesi svojim državljanom ustavno zagotovila pravico sodelovati pri upravljanju javnih zadev.⁴⁵

Med temeljne funkcije lokalne samouprave sodi kakovostno zadovoljevanje potreb v okviru lokalne skupnosti, še posebej javnih dobrin. To so dobrine, ki so za življenje nujno potrebne, pa jih običajno ni mogoče kupiti na trgu (javna razsvetljava, vodooskrba, osnovno šolstvo, zdravstvo) in se večinoma zagotavljajo v okviru sistema javnih služb v lokalni skupnosti.⁴⁶

V času reforme lokalne samouprave je bilo sprejetih veliko zakonov s področja lokalne samouprave, ki so to področje normativno urejale; nekdanje funkcijsko samozadostne komune so bile odpravljene, ustanovljene so bile nove občine in uveljavljena nova delitev pristojnosti med državo in lokalno samoupravo.⁴⁷

Lokalna samouprava pomeni pravico lokalnih skupnosti, da (v mejah zakona) samostojno urejajo in opravljajo v svoji pristojnosti javne zadeve, ki se tičejo življenja in dela prebivalcev na njihovem območju.

Temelj pojma lokalne samouprave je zato samoupravnost. Osnovni konstitutivni elementi institucije lokalne samouprave pa so naslednji elementi samoupravnosti: teritorialni, funkcionalni, organizacijski, materialno finančni in pravni element samoupravnosti.⁴⁸

Lokalna samouprava je normativna inštitucija, katere položaj je določen z ustavo oziroma zakonodajo posamezne države. Njena vloga in položaj sta torej odvisna od normativne ureditve v določeni državi, ki določa razmerje in delitev vlog med državo in lokalnimi skupnostmi.⁴⁹

43 Ureditev porečja Sore, str. 1.

44 *Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih*, str. 28–29.

45 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 5.

46 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 5.

47 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 5.

48 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 7.

49 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 8.

Veduta Škofje Loke. (foto: Jana Jocif)

Skladno z demokratičnimi spremembami v devetdesetih letih prejšnjega stoletja smo dobili priložnost za korenito reformo lokalne samouprave oziroma za ponovno vzpostavitev sistema lokalne samouprave v pravem pomenu besede. Z ustavnimi določili o lokalni samoupravi in sprejeto zakonodajo s tega področja so bili podani normativni pogoji za preoblikovanje komunalnega sistema v sistem lokalne samouprave.⁵⁰

Temeljni zakon s področja lokalne samouprave je Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93), ki ga je Državni zbor sprejel 21. 12. 1993 in je kasneje doživel še več sprememb in dopolnil.⁵¹

S področja normativne ureditve lokalne samouprave so bili pomembni tudi nekateri drugi zakoni, zlasti Zakon o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij (Uradni list RS, št. 60/94), s katerim so bile leta 1994 ustanovljene nove občine.⁵²

"Občina je torej osnovna enota lokalne samoupravne skupnosti, zanjo kot temeljno lokalno skupnost pa je značilno, da je osnovna oblika lokalne samouprave, da je oblikovana v okviru naravne zgodovinsko nastale lokalne skupnosti, kot so naselje, oziroma več naselij, povezanih s skupnimi interesi, da ima položaj samoupravnosti po zakonskih določilih države in kateri se nahaja.

Na določenem teritoriju občine prebivajo ljudje, ki jih povezujejo skupni lokalni interesi, ki čutijo pripadnost k tej skupnosti in kjer so pogoji za uspešno organiziranje dejavnosti za zadovoljevanje potreb v kraju prebivanja.

Prebivalcem občine - občanom morajo biti zagotovljeni osnovni pogoji za življenje, na primer: osnovna preskrba z življenjskimi potrebščinami, dostopnost primarne zdravniške in socialne oskrbe, osnovno šolanje, minimalna komunalna opremljenost, lokalne javne službe, kulturna in športna dejavnost itd."⁵³

50 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 10.

51 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 15.

52 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 19.

53 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 8.

Na območju nekdanje enotne komunalne Občine Škofja Loka so po reformi lokalne samouprave nastale štiri nove občine: Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri. Površina Občine Škofja Loka znaša 146 km² in je štela konec leta 2006 22.333 prebivalcev. To pomeni, da je bila po številu prebivalcev druga največja občina na Gorenjskem, večje število prebivalcev je imela le Mestna občina Kranj (53.209). Škofji Loka so po številu prebivalcev sledile druge večje gorenjske občine: Jesenice (21.891), Radovljica (18.492) in Tržič (15.315).⁵⁴

Območje občine obsega občinsko središče Škofja Loka in njeno neposredno gravitacijsko zaledje. Meji na Občino Železniki, Občino Gorenja vas-Poljane, Mestno občino Kranj, Občino Medvode in Občino Dobrova-Polhov Gradec. Slednji dve se nahajata v osrednjeslovenski statistično-razvojni regiji.

Reforma lokalne samouprave pri nas še ni zaključena, saj pokrajine kot širše samoupravne skupnosti oziroma drugi nivo lokalne samouprave še niso bile izoblikovane. Je pa Občina Škofja Loka notranje razčlenjena oziroma razdeljena na ožje enote – krajevne skupnosti. Razlog za členitev na ožje enote je skrb za posebne pravice in pravice delov občine.⁵⁵ Pri notranji členitvi je treba upoštevati geografske, zgodovinske, družbeno-gospodarske, upravne, kulturne in druge značilnosti območja.⁵⁶

Občino Škofja Loka sestavlja 11 krajevnih skupnosti. To so: KS Bukovica in Bukovščica, Godešič, Log, Reteče-Gorenja vas, Sv. Duh, Trata, Škofja Loka-Mesto, Kamnik, Stara Loka-Podlubnik, Zminec in Sv. Lenart-Luša.

Organizacijska struktura občine

Zakon o lokalni samoupravi določa naslednje organe občine: občinski svet, župan in nadzorni odbor.⁵⁷

Občinski svet (OS)

Občinski svet je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. Število članov občinskega sveta posamezne občine je določeno v statutu občine, delo občinskega pa je urejeno s poslovníkom.⁵⁸ Občinski svet Občine Škofja Loka šteje 28 članov.

Sedanji člani OS so bili izvoljeni na lokalnih volitvah leta 2006 za mandatno obdobje 4 let. Občinski svet Občine Škofja Loka v mandatnem obdobju 2006–2010 sestavljajo naslednje občinske svetnice in svetniki: Maja Cankar (SDS), Matej Demšar (SLS), Franc Feltrin (LBL), Jože Valter Galof (LDS), Lidija Goljat (SD), Petra Grohar Jankovec (SDS), mag. Mirjam Jan – Blažič (SD), Janez Jenko (SLS), mag. Blaž Kavčič (LDS), Dušan Krajnik (NIT), dr. Tomaž Krpič (SD), mag. Blaž Kujundžič (LDS), Matej Lutar (SDS), Valentina Nastran (SLS), Andrej Novak (Zares), Nevenka Novak (SD), Anton Peršin (SDS), Boštjan Pleško (NSi), Stanislav Praprotnik (SDS), Robert Strah (SDS), Janez Sušnik (NIT), Franc Šifrar (DeSUS), Špela Marija Šifrar (NIT), Zorica Škorc (GŽS), Klemen Štibelj (NSi), dr. Roman Šturm (SLS), Tinka Teržan (Zares) in Jožefa Žnidaršič (SLS).

54 Statistični letopis 2007. Prebivalstvo po spolu, str. 1–4.

55 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 9.

56 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 26.

57 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 9.

58 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 29.

V okviru Občinskega sveta Občine Škofja Loka deluje 10 delovnih teles – odborov in komisij: Odbor za družbene dejavnosti, Odbor za gospodarske javne službe, Odbor za prometno infrastrukturo in javne površine, Odbor za gospodarske dejavnosti, obrt, turizem in kmetijstvo, Odbor za urejanje prostora, varstvo okolja in prenovo, Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, Komisija za mednarodno sodelovanje in partnerstva, Statutarno pravna komisija, Odbor za mladinsko dejavnost in Odbor za gospodarjenje z nepremičninami, opremljanje stavbnih zemljišč in stanovanjsko gospodarstvo.

Župan

Župan predstavlja in zastopa občino, predstavlja občinski svet, ga sklicuje in vodi seje občinskega sveta, nima pa pravice glasovanja. Med pomembnejša delovna opravila župana sodi tudi pristojnost, da predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun občine, odloke in druge akte iz pristojnosti OS ter skrbi za izvajanje odločitev OS.⁵⁹

Volitve županov potekajo po dvokrožnem večinskem sistemu. Za župana je izvoljen kandidat, ki je dobil večino veljavnih glasov, če pa noben kandidat ne dobi večine glasov (več kot 50 % vseh veljavnih glasov), se opravi drugi krog volitev med kandidatom, ki sta dobila največ glasov.⁶⁰ Župan Občine Škofja Loka je od leta 1994, torej že svoj tretji županski mandat, Igor Draksler.

Tudi župan je v tem mandatu imenoval posebna posvetovalna delovna telesa, ki jih sestavljajo različne komisije, skupine, odbor in projektni svet, in sicer: Komisija za evidentiranje in ureditev prikritih grobišč, Komisija za dodelitev občinske denarne pomoči, Lokalna akcijska skupina za preprečevanje zasvojenosti, Komisija za kmetijstvo, Komisija za vračanje vlaganj v telekomunikacijsko omrežje, Odbor za prenovo, Projektna skupina in Projektni svet projekta "Sejem bil je živ", Komisija za potrditev urbanističnih rešitev in idejne arhitekturne zasnove objektov na celotnem območju Kapucinskega predmestja.

Podžupani

Po Zakonu o lokalni samoupravi mora imeti občina najmanj enega podžupana. Imenuje in razrešuje jih občinski svet na predlog župana izmed članov občinskega sveta. Podžupan predvsem pomaga županu pri njegovem delu in opravlja posamezne naloge iz pristojnosti župana, za katere ga župan pooblasti, ter nadomešča župana v primeru njegove odsotnosti oziroma zadržanosti.⁶¹

Po lokalnih volitvah so bili na mesto podžupanov za mandatno obdobje 2006-2010 imenovani:

Podžupanja Občine Škofja Loka mag. Mirjam Jan – Blažič, zadolžena za:

- spremljanje stanja in razvoj investicij na področju gospodarskih javnih služb oskrbe s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode,
- nadzor nad izvajanjem teh javnih služb,
- vodenje in koordinacija projekta Ureditev porečja Sore (projekt vodooskrbe, odvajanja in čiščenja voda).

59 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 32.

60 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 28.

61 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 31.

Podžupan Občine Škofja Loka Jože Valter Galof, zadolžen za:

- spremljanje stanja in razvoj investicij na področju prometne infrastrukture, ki zajema področje lokalnih in krajevnih cest, javne razsvetljave, signalizacije, gozdnih cest in pločnikov,
- naloge, ki se nanašajo na varnost v cestnem prometu,
- spremljanje stanja in razvoj investicij na področju javnih površin,
- nadzor nad izvajanjem teh javnih služb.

Podžupan Občine Škofja Loka Klemen Štibelj zadolžen za:

- spremljanje stanja in razvoj dejavnosti na področju srednjega šolstva, višjega in visokega šolstva,
- spremljanje stanja in razvoj dejavnosti na področju kulture,
- nadzor in koordinacija med temi dejavnostmi,
- pripraviti in izpeljati projekt Škofjeloškega pasijona v letu 2009.

Nadzorni odbor (NO)

Nadzorni odbor je najvišji organ nadzora javne porabe v občini, njegove člane imenuje občinski svet najkasneje v 45 dneh po svoji prvi seji. Nadzorni odbor v okviru svojih pristojnosti opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine, nadzoruje namenskost in smotnost porabe proračunskih sredstev ter nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev.⁶²

Člani Nadzornega odbora Občine Škofja Loka v tem mandatnem obdobju so: Marko Jožef Vraničar (predsednik), mag. Darja Dobrec (podpredsednica), Ana Čarman, Dejan Meterc, Mitja Bertoneclj.

Občinska uprava

Upravne naloge občine izvaja občinska uprava. Ustanovi jo občinski svet na predlog župana. Le-ta občinsko upravo tudi usmerja in nadzira, sámo delo uprave pa vodi tajnik občine oziroma direktor občinske uprave, ki ga imenuje in razrešuje župan.⁶³

Mesto direktorja občinske uprave Občine Škofja Loka opravlja Jernej Prevc.

Med pristojnosti občinske uprave sodi tudi opravljanje strokovnega in administrativnega dela za potrebe občinskega sveta, za delo nadzornega odbora, odločanje o upravnih stvareh iz občinske pristojnosti na prvi stopnji.⁶⁴

V splošnem je občinska uprava profesionalni servis, ki servisira državljane oziroma občane na prvi stopnji lokalne samouprave. Deluje na več delovnih področjih. Občinsko upravo Občine Škofja Loka sestavlja 8 oddelkov: Kabinet župana, Oddelek za splošne zadeve, Oddelek za okolje in prostor, Oddelek za prometno infrastrukturo, Oddelek za stavbna zemljišča, Oddelek za gospodarske javne službe, Oddelek za družbene dejavnosti in Oddelek za proračun in finance.

62 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 31.

63 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 34.

64 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 34.

Premoženje in financiranje občin

Po Zakonu o lokalni samoupravi premoženje občine sestavljajo nepremičnine in premične stvari v lasti občine, denarna sredstva in pravice. Vrednost svojega premoženja izkazuje občina v premoženjski bilanci. Lokalne zadeve javnega pomena občina financira iz lastnih virov, sredstev države in zadolžitev.⁶⁵

Lastni viri občine so davki in druge dajatve ter dohodki od premoženja občine. Za financiranje lokalnih zadev javnega pomena občini pripadajo naslednji prihodki (davki): davek na premoženje, davek na dediščine in darila, davek na dobitke od iger na srečo, davek na promet nepremičnin, drugi davki, določeni z zakonom. Občini pripadajo tudi prihodki iz dohodnine.

Dohodki od premoženja občine pa so predvsem: dohodki od zakupnin in najemnin za zemljišča in objekte, ki so občinska lastnina, dohodki od vlaganj kapitala, dohodki od vrednostnih papirjev in drugih pravic, dohodki od rent, dobička javnih podjetij in koncesij.

Prihodki in izdatki občine morajo biti zajeti v proračunu občine, ki se sprejme za proračunsko leto. To se začne in konča hkrati s proračunskim letom za državni proračun. Če občinski proračun ni pravočasno sprejet, se javna poraba občine začasno financira po proračunu za prejšnje leto.⁶⁶

Občinska priznanja

Občina Škofja Loka podeljuje naziv častni občan Občine Škofja Loka in občinska priznanja. Naziv častni občan Občine Škofja Loka podeljuje posameznikom za izjemne življenjske dosežke. Za posebne dosežke pa posameznikom in ustanovam vsako leto, od leta 1998 dalje, podeljuje zlati, srebrni in bronasti grb.

Častni občani Občine Škofja Loka po letu 1990:

Dr. Anton Polenc (1991), Marija Bračko, Ive Šubic (posthumno) (1992), Pavel Bernik (1993), dr. Aleksandra Kornhauser, Janez Zihel (posthumno) (1994), France Mihelič (1997), msgr. Melhior Golob (1998), Ivan Oman (1999), Neža Maurer Škofič (2005), Franc Novinc (2008).

Prejemniki zlatega grba:

Avto-moto društvo Škofja Loka, Štefka Križnar, Franc Potočnik in Blaž Ogorevc (1998), Sožitje - društvo za pomoč duševno prizadetim Škofja Loka, Kapucinski samostan Škofja Loka, Jože Albreht, Kmetijska gospodarska zadruga, z. o. o. Škofja Loka (1999), Tomaž Tozon, Valentin Pirc, Glasbena šola Škofja Loka, Uršulinski samostan (2000), Nataša Bokal, Dora Plestenjak, Gimnazija Škofja Loka, Gašper Zakotnik (2001), msgr. Andrej Glavan (2002), Anton Košir, (2003), Jurij Svoltjšak (2004), France Krajnik, Pavle Šegula (2005), Prostovoljno gasilsko društvo Škofja Loka (2006), Franc Šifrar (2007), Tomaž Camlek (2008).

Prejemniki srebrnega grba:

Folklorna skupina Škofja Loka, Območna obrtna zbornica Škofja Loka, Uroš Lovšin (1998), Vojko Rupnik, Janez Kepic, Poldka Demšar, Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka (1999), OŠ Cvetka Golarja (2000), Kolektiv podjetja Odeja, d. d. Škofja Loka (2001), Julija Bergant, Janez Žontar, Turistično društvo Škofja Loka (2002), Tamburaška skupina

65 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 36.

66 Žagar, *Lokalna samouprava*, str. 36-36.

Bisernica Reteče, Gospodarska družba ŠIBO (2003), Košarkarski klub Škofja Loka, Društvo tabornikov Rod svobodnega Kamnitnika, Gospodarska družba Termo, d. d. Škofja Loka (2004), Mara Tavčar, Avgust Hartman, Gasilska zveza Škofja Loka (2005), Območno združenje Rdečega križa Škofja Loka, France Košir (2006), Planinsko društvo Škofja Loka, Janez Klemenčič - Jani (2007), Rokometno društvo Knauf insulation in Ciril Peternej (2008).

Prejemniki bronaste grba:

Marjan Kokalj (1999), Olga Bandelj, Franci Troha, Jef Albrechts (2000), Ana Florjančič, Štefan Pavli, Brigita Langerholc (2001), Župnijska Karitas Škofja Loka, Srečko Tušar (2002), pater Angel Bogomir Mirko Kralj (2003), Julija Tomc (2004), Urška Omejc, Tone Mlakar, Judita Šega (2006), Blaž Jesenko, Anton Hafner (2007), mag. Mirjam Jan Blažič, Rok Potočnik, Stanislav Ferle (2008).

Aleja znamenitih Ločanov

V Šolski ulici v Škofji Loki je s postavitvijo spominskega obeležja kiparju Tonetu Logondru junija 2000 začela nastajati Aleja znamenitih Ločanov, v kateri se danes nahaja 9 spominskih obeležij znamenitih Ločanov. To so: slikar Anton Ažbe (2005), zgodovinar dr. Pavle Blaznik (2003), književnik dr. Tine Debeljak (2003), vodja upora v Judenburgu Anton Hafner (2006), pobudnik poštne znamke Lovrenc Košir (2004), kipar Tone Logonder (2000), geograf France Planina (2001), slikar Ive Šubic (2002) in sociolog dr. Boris Zihel (2004).

Aleja znamenitih Ločanov. (foto: Jana Jocif)

Mednarodno sodelovanje občine

Škofja Loka goji pristne partnerske stike s številnimi tujimi občinami. Precej let že ohranja tesne odnose z italijansko Medicino (1974), zamejsko občino Sovodnje ob Soči (Savogna da'Isonzo) (1978) in občino Sele na Koroškem (Zell) (1972). Dolgoletne stike ohranjamo tudi s srbsko občino Smederevska Palanka (1973).

V zadnjem desetletju smo listino o partnerskem sodelovanju podpisali tudi z belgijsko občino Maasmechel (1999), občino Freising na Bavarskem (2004) in občino Tabor na Češkem (2006).

V zadnjih nekaj letih zelo dobro sodelujemo tudi s koroško občino Zgornja Bela (Obervellach) in občino Carlow na Irskem.

LITERATURA:

- Gams, Ivan: *Geografske značilnosti Slovenije*. Ljubljana : Mladinska knjiga, 1983, str. 29–57.
- Mrljak, Irena: *Območni razvojni program 2002–2006 za območje občin Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Železniki in Žiri*. Škofja Loka : Razvojna agencija Sora d. o. o., 2002.
- Pečar, Janja: *Izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah (Delovni zvezek 5/2003)*. Ljubljana : Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 2003.
- Perko, Drago: Pokrajine. V: *Geografski atlas Slovenije*, Ljubljana : DZS, 1998, str. 120–125.
- Prebivalstvo po spolu, 30. 6. 2006 in 31. 12. 2006. V: *Statistični letopis 2007*, Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2007, str. 1–4.
- Pregled občin in njim pripadajočih prostorskih enot ter hišnih števil, 1. 1. 2007. V: *Statistični letopis 2007*, Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2007, str. 1–4.
- Ravbar, Marjan: Regionalni razvoj slovenskih pokrajin. V: *Regionalni razvoj v Sloveniji. Geographica Slovenica 33/II*, Ljubljana : Inštitut za geografijo, 2000, str. 9–7.
- Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023* (dopolnjena januarja 2008), Ljubljana, 2008, str. 4–75.
- Sklep o določitvi stopnje razvitosti občin za leto 2008*. Vlada Republike Slovenije, 2008, str. 1–7.
- Švarc, Jadranka (ur.): *Poslovanje gospodarstva gorenjske regije v letu 2005*. Kranj : GZS-OZ za Gorenjsko, 2006.
- Tehnološki park Škofja Loka. V: *Predstavitveni katalog Razvojne agencije Sora, Škofja Loka* : Razvojna agencija Sora, 2008, str. 1.
- Ureditev porečja Sore. V: *Predstavitveni katalog Razvojne agencije Sora, Škofja Loka* : Razvojna agencija Sora, 2008, str. 1.
- Vrišer, Igor: Funkcije mest. V: *Geografski atlas Slovenije*, Ljubljana : DZS, 1998, str. 306–307.
- Vrišer, Igor: Središčna (centralna) naselja. V: *Geografski atlas Slovenije*, Ljubljana : DZS, 1998, str. 308–309.
- Žagar, Katarina: . Ljubljana : Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2004.